

د ملګرو ملتونو رپوټ – په افغانستان کې د توقیف شویو کسانو شکنجه ادامه لري

ژنیو/ کابل، د ۲۰۱۷ کال د اپریل ۲۴مه - د ملګرو ملتونو رپوټ چې نن خپور شو، موندلې چې په حکومتي توقیف ځایونو کې د جګړو په تړاو د توقیف شویو کسانو شکنجه او ورسره ناسم چلند لا اوس هم ادامه لري. رپوټ دا هم وایي چې افغان حکومت د دې عمل بشپړ له منځه وړلو ته ژمن دی.

د افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د سرمنشي ځانګړي استازي، تدامیچي یاماموتو وویل: "د بنديانو شکنجه او ورسره د ناسم چلند ادامه د جدي انديښني وړ ده، خو د دې موضوع په تړاو د حکومت رینډیټي ژمنتیا او هڅې هم درک کوو."

په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د مرستندويه پلاوي (یوناما) او د ملګرو ملتونو د بشري حقونو د دفتر دغه رپوټ د هیواد په بیلابیلو سیمو کې د ملي امنیت، ملي پولیسو او نورو افغان دفاعي ځواکونو له لوري د اداره کېدونکو ۶۲ توقیف ځایونو کې د ۲۰۱۵ کال د جنوري د میاشتې له لومړۍ نېټې څخه د ۲۰۱۶ کال د ډسامبر تر ۳۱ نېټې پورې له جګړو سره تړلو ۴۶۹ بنديانو سره د مرکو پر بنسټ چمتو شوی دی.

څه باندې دریمې برخې هغو کسانو چې ورسره مرکې شوي د شکنجې او ورسره ناسم چلند با اعتباره مدارک ورکړي. د نورو موندنو تر څنګ ۴۵ سلنه کسان چې د پولیسو لخوا نیول شوي ويلي چې شکنجه شوي او یا هم ورسره ناسم چلند شوی دی، چې له ۲۰۱۰ میلادي راهیسې چې یوناما په دې برخه کې خپل روان نظارت پیل کړی تر ټولو لوړه کچه په ګوته کوي. رپوټ موندلې ۲۶ سلنه هغه کسان چې یوناما ورسره مرکې کړي او د ملي امنیت په توقیف ځایونو کې ساتل کيږي ويلي چې شکنجه شوي او یا هم ورسره ناسم چلند شوی. ۸۵ توقیف شوي ماشومانو چې د افغان امنیتي ځواکونو په توقیف ځایونو کې ساتل کيږي او مرکه ورسره شوي ۳۸ یې د شکنجې او یا ناسم چلند با اعتباره شواهد ورکړي.

په ټوله کې اکثریت توقیف شویو کسانو ويلي چې شکنجه شوي څو په زوره اقرار وکړي او کله یې چې اقرار کړی شکنجه او ناسم چلند هم دریدلی دی. رپوټ په ډاګه کوي چې: ګڼ شمیر هغه کسان چې مرکې ورسره شوي ويلي هغه څه چې په اقرار کې لیکل شوي او دوی ورباندې لاسلیک کړی یا یې ګوتي پرې لګولي دي، دوی ورباندې نه دي پوهیدلي او یا هم نه دي توانیدلي چې وبي لولي.

د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو عالي کمشنر، زید رعد الحسین وویل: "هغه شان چې دې مهم رپوټ روښانه کړي، شکنجه امن نه زیاتوي او هغه اقرار چې د شکنجې په نتیجه کې اخیستل شوی وي په بشپړه توګه د اعتبار وړ نه دی. خلک ښایي د درد پای ته رسيدو لپاره هر څه ووايي. نوموړي زیاته کړه: "دا ډیره مهمه ده چې په افغانستان کې د توقیف ځایونو او د شکنجې د ادعاو په سمه توګه نظارت ترسره شي او يقيني کړل شي هغه کسان چې د دې کرغیرن جرم لپاره ګرم وپيژندل شي محکمې ته راکارل کيږي. د دې ډول اعمالو د عدلي تعقیب يقيني کول، په راتلونکي کې د سرغړونو د مخنیوي لپاره قوي پیغام لیردوي."

رپوټ د حکومت له لوري د شکنجې د ختمولو په موخه د خپل ملي پلان چې د ۲۰۱۵ کال په فبروري کې جوړ شو، د پلي کولو، په ځانګړې توګه د قوانینو د تصویب، پالیسي ګانو د جوړولو، په امنیتي او د قانون د تنفیذ په بنسټونو کې د بشري حقونو د نظارت په موخه د میکانیزمونو د رامنځ ته کولو او ودې په موخه، د هڅو هر کلی کوي.

رپوټ وایي که چیرې پښهاده شوي قانوني بدلونونه تصویب شي، ښایي افغانستان د نورو تر څنګ په رسمي توګه د شکنجې په خلاف د ملګرو ملتونو کمیټه وپيژني چې په هیواد کې له توقیف ځایونو څخه لیدنه وکړي او تر څنګ یې د یوې خپلواکې ادارې رامنځ ته کیدل په پام کې ونیسي چې له شکنجې څخه د مخنیوي په تړاو د ملګرو ملتونو د فرعي کمیټو په ملاتړ له توقیف ځایونو څخه لیدنه وکړي.

رپوټ د یوناما له لوري د افغانستان حکومت ته ځینې کلیدي سپارښتنې هم رانغاړي:

- **موافقه:** د شکنجې مخنیوی باید په کلکه عملي شي او د بنديانو شکنجه او ورسره ناسم چلند باید هر څه زر تر زر ودرول شي.
- **حساب ورکړه:** د افغانستان په ټولو توقیف ځایونو کې باید هر څه زر تر زر د شکنجې او ناسم چلند د رپوټونو خپلواکه، بي پرې او هر اړخیزه پلټنه وشي. ټول هغه کسان چې د شکنجې مسوول ګڼل کيږي باید عدلي تعقیب یې وشي او له کورنیو او نړیوالو قوانینو سره سم سزا ورکړل شي.

- **بیرنی حل لاره:** د شکنجې قربانیان باید د گاللي زیان د جبران لپاره اغیزناک کورني قانوني حل لاري ته لاس رسي ولري.
- **مخنیوی:** حکومت باید د شکنجې د اختیاري پروتوکول په پام کې نیولو سره د مخنیوي ملي میکانیزم رامنځ ته کړي.
- **روزنه او د ظرفیت لوړول:** د قانون متنفذین او قضایي چارواکي باید د اړینو تخنیکي مهارتونو لپاره وروزل شي څو د بشري حقونو له نړیوالو معیارونو سره سم توقیف ترسره کړي او له جگړې سره تړلو جرمنو پلټني او عدلي تعقیب وکړي.

* * *

په افغان توقیف ځایونو کې د جگړې اړوند بندیانو سره د چلند بشپړ راپور دلته دلاسرسي ور دی:

<https://unama.unmissions.org/treatment-conflict-related-detainees-afghan-custody>

په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د مرستندويه پلاوي (یوناما) ماموریت، د افغان حکومت او افغانانو ملاتړ دی او د یوه سیاسي ماموریت په توګه د نورو مهمو خدمتونو ترڅنګ د ښه نیت چارې وړاندې کوي. "د ښه نیت چارې" هغه ډیپلوماتیک ګامونه دي، چې ملګري ملتونه یې په عام او شخصي ډول دخپل استقلالیت، بې پرې توب او امانت داری د ترسیمولو لپاره پورته کوي، چې د نړیوالو شخړو د پراختیا، خپریدا اوزیاتیدا مخه ونیسي. یوناما د سولې او پخلاینې له بهیرونو سره مرسته کوي؛ په وسله والو شخړو کې د ولسي وګړو د خونديتوب په ګډون د بشري حقونو څارنه او ملاتړ کوي؛ ښي حکومتوالی ته وده ورکوي او سیمه ییزه همکاري راجلبوي. یوناما همدارنګه د همغږي پرمختیا ملاتړ کوي، چې د نړیوالې ټولني لخوا یې ملاتړ کیږي.